

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1 Fylke: Nord-Trøndelag
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Frosta
 Emne: Bygdelag: Frosta
 Oppskr. av: Hans Vålgren 78 år - Gard: Saltbivold
 (adresse): Frosta G.nr. 67 Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ja.
2. Brukes vist endnu av og til på små bruk, men ellers har hesthakken og endda nyere jordbruksredskaper helt avløst bruken av ard. Såvidt eg sjønner er den egentlige ard med to veltefjoler ikke brukt i forbindelse med kornavl. Der har haru vært brukt; på små bruk var greuet nesten eneste jordbruksredskap for 70 år siden.
3. Arden er brukt til å klyppe poteserader med, men også til å slå opp poteserader, kåleberader og næperader.
4. Ardens form her i bygden har mest lignet typerne 8-9-11-å ja - 5 kan også takes med. Sjekkerne var de almindelige - både sjekkespon (tventre) og sidebrøk (skåk) var av tre. I senere tid er sidebrøkkene alltid av tang - da det er ledigere i vendingen og behageligere å trekke i for hesten.

4. skjeter som angitt i 1-2-3. minner jeg ikke å ha truffet på.
5. svar her blir da overflødig.
6. Ja. men noget særskilt navn på skaklene til ard og plag net jeg ikke. F arden og likevis i den gamle plagtype som kalles norsk-plag kalles det om åsen, solin, fjola (veltefjola) og skafle [handtak] samt sjør og ristil av jern. Skjøret var jernbeslaget ~~ø~~ på framenden (låen) av solin.
7. Det vet jeg ikke. Troer dem var nok så lik alle jeg så. Mest var veltefjolene av tre, men det fantes arder med veltefjoler av jern også. Jernfjolene var da vredne som på plagene.
8. Dette kan jeg ikke svare på
9. Ikke det jeg vet.
10. Om slike arder har vært i bruk kjenner jeg heller ikke.
11. Ard som fig. 5. eller nogenlunde i samme form har jeg vist sett. men ikke 6-7- - - . Ard er i det hele bare brukt til å slå opp rader til tidligpolet, og til rotfrakter og til hypping. Jeg tror å ha sett arder med jernfjoler som var stilbare.
12. Arden med treffjoler blev vist ofte laget på gårdene og beslåt med skjor av merreste smet

hvis ikke gårdsmannen selv var
 lidt av smet og hadde smie,
 i senere ^{år} blev de vist kjøpt fra et eller
 andet verksted.

13. Na brukes bare fabrikksmidde plager.
 Hjemmegjorte plager var en enkelt
 smede arbeidet til kring 40 år siden,
 men da bare ~~bare~~ plager av engels
 type (engelsplager), med to armer
 av tre eller jern.

Hvad prisen var vet jeg ikke.

14. Plagformen 8. med ~~valte~~ valte-
 fjäl av jern var den vanlige.
 kaltes for norsk plag i motset-
 ning til engelsplagen med 2 armer.
 på plagen var vellefjäl vridt.
 På plag var den av jern, men på
 art ofte av tre. Solin eller lasten
 var også av tre men påset skjer
 av jern.

15. Ja. Sldels var malle var blöt
 og klebrik, men meget sjerstilt
 navn på spaden har jeg ikke hørt

16. Til den side vellefjäl er.

17. Ja, men sjerstilt navn på den vet
 jeg ikke.

18. Av norskplagen faules det ofte
 både høyre og venstreplag.

19. Ca. 4 kammer. Dybdeforholdet kunde
 reguleres med den såkalte mullfot
 som ikke findes angit på nogen
 av de vedlagde typebilleder.

- 20 Ja —
 21 Fig. 10 helt ukjent.
 22 Ja sildels
 23 Er helt ukjent.

Formen har selvsagt variert litt.

Inntil ca 1850 var norskplagen vist den enerådende. Men fra den tid blev engelsplagen mer a mer brukt.

Landbrukskoleene virket ~~vet~~ vel her i den lei. Jeg tror det alltid har vært skilt mellom plag med en veltreffjöl og det med to veltreffjölle.

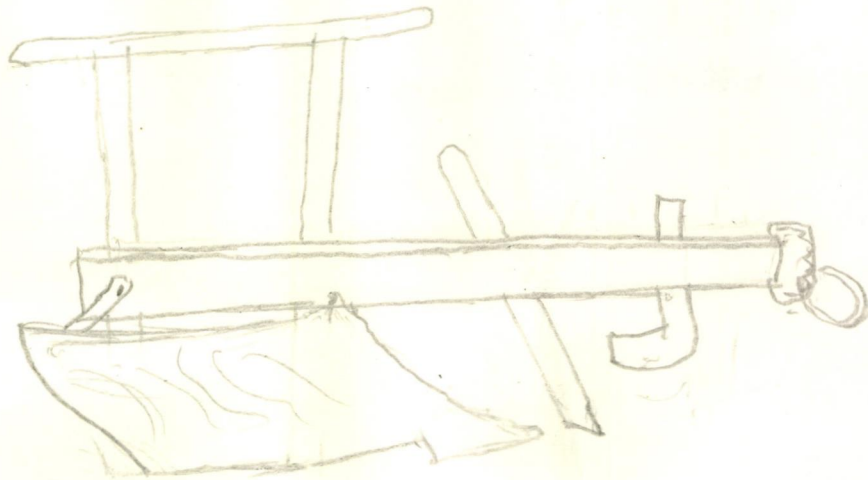
Det har vist også alltid vært sagt:

plagåsen og ardåsen

Alt med tykk l.

Plag - ikke plan -

Alt hanskjens - ein at -

Plag eller ard med mottfot
 (Norskplag - høyreplag)